UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Policratici Contenta

Johannes <von Salisbury, Bischof>

Parrhisius, 1513

Ca. xx. De legib[us] seculariu[m] p[ri]cipu[m]: q[ui]bus curiales & officiales arcent[ur] ab honorib[us] eccl[es]iasticis/ & q[ui]b[us] exe[m]plis datanice & abiranitate nitant[ue] obtinere.

urn:nbn:de:hbz:466:1-70332

Visual Library

¶ De legibus ſecularium principū quibus curiales & officiales arcētur ab honorib⁹ eccleſiaſticis:et quibus exemplis datanice et abiranitate nituntur obtinere. Caplm.XX.

In aut.q̄uo opoꝛ.epi.in pꝛinci.col.j.

AIt ergo imperator Iuſtinian⁹. Maxima in oībus ſūt dona dei:a ſuperna collata clemētia:ſacerdotium & imperiū. Illud quidē diuinis miniſtrās:hoc autē humanis preſidēs/ac diligentiam exhibens/ex vno eodemq; principio vtraq; ꝓcedētia humanā exornāt vitā. Ideoq; nihil erit ſic ſtudioſum imperatorib⁹:ſicut ſacerdotū honeſtas: cū vtiq; ꝓ illis ipſi ſemp deo ſupplicēt. Nā ſi hoc inculpabile q̄dem ſit:vndiq; & apud deū fiducia erit plenū. Imperiū autē recte & cōpetenter exornet traditā ſibi rempublicā erit cōſonantia quedā bona:oīe quicqd vtile eſt humano cōferens generi. Nos igiť maximā habem⁹ ſollicitudinē circa dei vera dogmata et circa ſacerdotū honeſtatē quā illis obtinētib⁹ credim⁹: qa per ea maxima dona nobis dabūtur a deo:et ea que ſunt firma habebim⁹/et que nondū venerūt acquirem⁹. Bene autē vniuerſa gerūtur & cōpetenter:ſi rei principium fiat decēs & amabile deo. Hoc autē futurū eſſe credim⁹: ſi ſacrarū regularū obſeruatio cuſtodiať:quā iuſti laudati/adorādi/inſpectores tradiderūt et miniſtri verbi dei aplī/& ſancti patres cuſtodierunt & explanauerūt. ¶ Sancim⁹ igiť ſacras per oīa ſequentes regulas:dū quiſpiā ſequēti om̄i tēpore ad ordinationē epiſcopatus perducitur/ꝯſiderari prius ei⁹ vitā ſm ſacrū aplm:ſi honeſta/ſi inculpabilis/et vndiq; irreprehēſibilis ſit:& in bonis teſtimoniū habeat:et ſacerdotē decens:& neq; ex officiali/aut ex curiali veniat fortuna. Neq; ex idiota mox clericus:deinde paruū aliquid preteriens eps̄ appareat:aut in virginitate degēs a principio/ aut vxorē ſiquidē habens ex virginitate ad eū venientē/neq; filios odibiles. Alioquin qui p̄ter hec aliquid agit & ipſe cadet ſacerdotio:et qui eū ordinat extra ep̄atū ſectabiť hāc legē offendēs. Sed neq; inerudit⁹ exiſtens ſacrorū dogmatū ad ep̄atū accedat Prius autē aut monaſticā vitā ꝓfeſſus:aut in clero cōſtitutus/ nō min⁹ mēſib⁹ ſex:vxori tn̄ non coherēs. De cetero autē nulli permittim⁹ a poſitione legis:vxorē habēti talē īponi ordinationem. Sicut bonā gr̄am vel gloriā in eo qui ordinād⁹ eſt querimus:ita etiā calūniā in eo qui fruſtra accuſauit punim⁹. Si autē quis dicat cōſciū ſe eſſe alicui⁹ illicitorū ei/nō prius mereať epi ordinationē/q̄ querele examinatio fiat/& vndiq; innoxius appareat. Qꝫ ſi poſt hmōi cōtradictionē nō paſſus is qui ordinem

ſacit legittimã examinationẽ imponi cauſe cũrrat ad ordinatio
nem:ſciat qđ ab eo fit ꝑ nihilo eſſe:ſed is qui cõtra legem fit/ca
dat ſacerdotio/& qui ſine probatiõe ordinatiõem ĩponit: & ipẽ
ſimiliter ſede cadat ſacerdotali. Itẽleo. Si queq̃ ad ep̃atus gradũ
deo auctore/cõtigerit ꝑuehi:puris hominũ mentibus/nuda ele
ctionis ſcientia:ſincero oĩm iudicio ꝓferatur/nemo gradũ ſacer
dotii/p̃cii venalitate mercetur. Qualiter quiſqꜫ mereatur/ non
quantũ dare ſufficiat eſtimet̃. Profecto enim quis locus tut⁹:&
que cauſa poterit eſſe excuſata: ſi veneranda dei tẽpla pecuniis
expugnent̃? Quẽ murũ integritati:aut vallũ fidei ꝓuidebim⁹
ſi auri ſacra fames veneranda penetralia ꝑſerpit? Quid deniqꜫ
cautũ poterit eſſe aut ſecurũ/ſi ſãctitas incorrupta corrumpitur
ceſſet altaribus ĩminere ꝓphanus ardor auaricie/ & a ſacris ab
ditis repellatur piaculare flagitiũ? Itaqꜫ caſt⁹ & humilis noſtris
temporib⁹ epiſcop⁹ eligatur:vt locorũ quocũqꜫ venerit/oĩa vite
ꝓprie integritate purificet:nõ precio ſed precibus ordinetur ãti
ſtes. tm̃ ab ambitu debet eſſe ſepoſit⁹:vt q̃rat̃ cogẽdus/rogat⁹
recedat/inuitatus effugiat. Sola illi ſuffragetur neceſſitas excu
ſandi. Profecto enĩ indignus eſt ſacerdotio: niſi fuerit ordinat⁹
inuitus. Cũ ſane quiſqꜫ hanc ſanctã & venerabilẽ antiſtitis ſedẽ
pecunie interuentu ſubiſſe/aut ſiquis vt alterũ ordinaret:vł eli-
geret/aliquid accepiſſe detegitur/ad iſtar publici criminis & le
ſe maieſtatis/accuſatione ꝓpoſita/a gradu ſacerdotii retrahat̃.
Nec ſolum deinceps honore priuari: ſed perpetue quoqꜫ ĩfamie
dãnari decreuimus:vt eos quos facinus par coĩquinat & equat:
vtroſqꜫ ſimilis pena comitet̃. Itẽ iuſtinian⁹ cõſtitutiõe nouella/
pre omnibus illud obſeruari ſancim⁹:vt nullus ꝑ ſuffragiuꜫ ali-
cuius muneris ep̃us ordinetur. Si quid aũt tale cõmittat̃:ipi dã
tes & accipiẽtes:& eorũ mediatores/dãnationi ſubiiciant̃:& ꝓ
pterea qui dat & qui accipit:& mediator/ſacerdotii:aut cleri ho
nore remoueatur. Qđ aũt ꝑ hac cauſa datũ eſt:& eccľie illi ven
dicetur cuius voluit ſacerdotiũ cõpare. Si forte mediator laicus
ꝑ hac cauſa aliq̃d accepit/in duplũ id eccľie reſtituat. Idẽ:ſꝫ neqꜫ
quẽlibet venerabilis dom⁹ gubernatorẽ aut aliã quãcũqꜫ ſollici
tudinem eccleſiaſticã agentẽ:dare aliquid illi/ a quo cõſtituitur
aut nulli pte liceat:ꝑ cõmiſſa ſibi gubernatiõe. Qui ṽo dat aut
accipit:aut mediator fit:clero nudabitur/acceptis vendicandis
venerabili loco:ſi aũt ſecularis ſit qui accepit:aut mediator ẽ:qđ
datũ eſt/duplum eidẽ venerabili loco ab ip̃o prebeatur. Idẽ. Sã-
cimus cũ opus fuerit epiſcopũ ordinare clericos mox in tribus

C. de epiſ. et cler. Si queq̃

In auten. de ſanc. epiſ. §. ꝑ oĩbus. col. ix.

In auten. de ſanc. epiſ. §. neqꜫ xenodochum. hic tñ plura deciſa ſunt q̃ ibi habentur.

In auten. de ſanc. epiſ. in prin. colla. ix.

decreta facere perſonis/ſacroſanctis euangeliis tactis dicentes
in ipſis decretis quia neq; ꝓpter aliquã donationẽ/ aut ꝓmiſſio
nem/ aut amicitiã hos elegerũt. Sed & ſciẽtes eos recte fidei/
& honeſte vite eſſe:& litteras noſſe:& quia neq; vxorẽ:neq; con
cubinam:neq; filios habent:neq; hos curiales:aut officiales eẽ.

In auten. de ſanc. epiſ. §. ſ; neq; curialẽ.

Idem. Sed neq; curialem:aut officialẽ/clericũ fieri ꝑmittimus.
vñ ex hoc venerabili clero iniuria fiat:niſi forte monaſticã; vi=
tam aliquis eorũ non minus. xxv. annis impleuerit. Tales enĩ
ordinari precipimus/quarta ꝓprie ſubſtantie ſibi retẽta: reliq̃s
ꝑtibus curie:& fiſco/vendicandis ſi in clero cõſtituti/ monacho
condecentẽ vitã impleuerint. Idem ab epĩs deo amabilibꝰ/ ſm
diuinas regulas religioſos clericos cũ multa fieri inquiſitiõe &
boni teſtimonii viros ordinari ſancimus:litteras oĩmodo ſciẽ=
tes:eruditos/ſed nullos magis in ſacris ordinationibꝰ diligimꝰ
q̃ cũ caſtitate viuẽtes:aut cũ vxoribꝰ nõ cohabitantes. Hec qdẽ
ſeculi principes/nã licet eccleſie doctores hec latiꝰ proſequant̃/
qm̃ nimis videtur ardua q̃ dicunt̃ ab ipĩs vileſcũt: vtiq; qui vel
iſtos nõ audit cecior eſt hipſea/& dulichio remige ſurdior. & q̃
merito p̃cipitandus eſt ꝓſtratus ab angelo quẽ contẽnit in infer
num inferiorẽ. Nadab & abiu igne ſuo ſuccẽſos:& extra taber=
naculum elatos/dño mãdãte audieras:ſed hi templũ dñi & ſan
cta ſanctorũ moyſe repugnãte. i. lege dñi ꝓhibente/nituntur ir=
rũpere:ſucceſſit eis ſoboles innumeroſa:replet atriũ domꝰ dñi.
Alienũ ignem ſuccendũt:adolere thura nitunt̃ prohibiti ad da
thanitarũ & abyronitarũ ſocietate cõtracta:irruunt in moyſen:
ſcindẽtes eccl'iam:ſacerdotiũ ꝑturbantes: ſeditionem facientes
in populo:niſi ad ſacerdotiũ ꝑmittantur accedere. Cũ ſibi conci
liauerint gratiã poteſtatũ/de iure patrie ſibi aſſert̃ vniuerſa: eo

ix. diſt. iuſti. ff. de legi. l. prin=ceps.

ꝙ p̃nceps vt dicũt/legibus non ſubiicitur. & qd̃ p̃ncipi placet: le
gis habet vigorẽ. Cũ ergo pplꝰs ei:& in eũ oẽm auctoritatẽ ſuã
cõtulerit ei obuiare/crimẽ maieſtatꝭ eſt: & manifeſta ſubuerſio

xvij. q. iiij. §. q̃ autẽ. C. de cri=mi. ſacri. l. ij.

p̃ncipatus. Siquidẽ ſacrilegii inſtar eſt dubitare: an is dignꝰ ſit
quẽ princeps elegerit:nec temeritatis effugit notã:& bene cum
eo agit̃ ſi vl' penã quiſq; ex quacũq; cauſa volũtatẽ p̃ncipis eua
cuare parat/nullas leges credũt ciuilibus p̃ferẽdas/ has anacar=
ſis ſcithica/telis aranee ꝯparauit/ que muſcas & culices detinẽt
ſed volatilia tranſmittũt grandiora. ſic & iura ciuilia humilioꝝ
reprimũt voluntates:ſed ꝓfecto potentioribus cedunt: nam ex
trãſgreſſione vel contẽptu legittimã eis nõ irrogãt penã: ſ; nec
interpellatos qdẽ cauta diſſimulatiõe p̃tereũt:ad hec conquiſita

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

tyrannorũ exẽpla ꝓponũt/qbus perſuadeant poteſtatibus vniuerſa licere. Maxime tñ ſicubi locorũ fuerit: vbi ĩueterata cõſuetudo optineat: etiam ſi rationi aduerſetur aut legi. Narrãt: quis tyrann⁹ domeſticũ ſuũ aut familiarem inq̃ eccleſiã ſine electiõe intruſerit: quis clerũ vt ignotũ & indignũ eligeret/terroribus & dãnis ĩpulerit/quis eccleſiã dei vẽdiderit palã: quis metropolitanũ cõpulerit reprobabilẽ cõſecrare: qs ep̃os religioſos ĩ exiliũ egerit: aut actos ab aliis coegerit exulare: qs eccl'iã & res ſacras onerauerit mũerib⁹ ſordidis: qs indignis ſuppliciis torſerit religioſos. qs vilipẽderit & peſſũdederit clerũ: quis in prouincias induxerit ferale inſtitutũ. quis leges & canones exterminauerit a finibus ſuis. qs indixerit ſilentiũ epiſcopis vt queuis flagitia ĩpune & ſine vlla rep̄henſiõe ꝯmitteret: quis aduerſus eccleſiam romanã diuti⁹ & ꝑniciosius intumuerit: quis oĩa nõ tã ſua q̃ per uerſa lege tractauerit: quis tandẽ cõſueuerit libito licitũ coequare. Si quis aũt in his ꝯmemorãdis copioſior ẽ: & in explẽda malicia nequior: ſincerioris eſt fidei/ & efficacioris induſtrie. Qui vero ꝑ veritate fidei/aut ſinceritate morũ: de iure diuino aliqd loquitur: aut ſuperſtitioſus eſt: aut inuidus/ aut qđ capitale eſt ꝑncipis inimicus. Si dicas quia ignis qui ꝑ ſeptuagita ãnos babilonice captiuitatis ſub aqua vixerat/demũ extinctus eſt ãtiocho vendente iaſoni ſacerdotiũ: aut quod beatus gregorius teſtatur/quia peſtilentie & fames/concuſſiones gentiũ: colliſiões regnorũ: & q̃plurima aduerſa terris ꝓueniunt: ex eo ꝙ honores eccleſiaſtici ad preciũ: vel humanã grãm conferuntur pſonis nõ meritis. Si dicas ozan pcuſſum a dño/eo ꝙ archam nutantẽ preſumebat erigere. Si regnãte ozia rege leproſo ſiluiſſe dixer(ẽ) eſaiam/& eo mortuo vidiſſe dñm ſedentẽ ſuper ſoliũ excelſũ. Si dixeris onera tabernaculi hũeris & plauſtris leuitarũ dũtaxat imminere: & ſi qua ſunt ĩ lege dei ſimilia: bene ageꝭ tecũ: ſi nõ mutilatus retrudaris in carcerem aut in exiliuȝ propellaris: vndiqꝫ conclamaberis/& tam ambitioſi q̃ fautores eorũ: extreme dãnationis in te non verebuntur ferre ſententiam. Vnum tamen remedium tibi dñs procurabit: ꝙ cuiuſqꝫ ſapientis & timentis deum conſcientia conſonat v̈bis tuis/inde eſt ꝙ ſentẽtia eorum de te/dño auctore nõ ſemp obtinet. Si enĩ ipſis creditũ fuerit: tu quaſi leſe maieſtatis reus/hoſtis publicus iudicaberis. Diceris itaqꝫ publica euacuare iudicia / & dum profeſſionis proprie zelator eccleſiaſticam erigis libertatem: ſapientiam ſubuertis principum/ & eos quaſi ſtultos & contemptibiles reddere ma-

Nõ plura exẽpla tyrãnorũ in gñe ad ſuadendũ ꝙ oĩa licẽt ptãtibus

ij. Mach. j. z. ij

ij. Regũ. vj.
ij. Paralipo. xxvj.
Eſaie. vj.
Numeri. vij.

chinaris. Satius erit vt dyadema detraheretur principis capi-
ti: q̃ principalis & egregie ꝑtis reipublice diſpoſitio/ que in re-
ligione v̄ſatur/ illius ſubtrahatur arbitrio: non ꝓuata cupit roma
na quiſquis in vrbe. Pompeiũ trãſire parat: & forte arroganti⁹
priuatorũ vota tranſgreditur: qui ſub imagine libertatis princi
pibus appetit dñari. Nã ſi quis principũ ſuperſtitiõi huiuſmõi
acquieſcat inſipiens eſt: & ab illuſtrium regum virtute degene
ij. Regũ. vj. et i. Paral. xv. rat. Dauid tamen ſicut regum narrat hyſtoria: & oĩs iſrael lude
bant coram domino in omnib⁹ lignis fabrefactis: & citharis &
tympanis: & liris & ſiſtris: & cymbalis/ licȝ ei nõ defuerit huiuſ-
modi increpator: hyſtoria nãq; memorata ꝓſequitur. Et egreſ-
ſa micol filia ſaul ĩ occurſum dauid ait. Q̃ȝ glorioſus hodie rex
iſrael: diſcooperiens ſe ante ancillas ſeruorũ ſuorum: & nudat⁹
eſt quaſi nudetur vnus de ſcurris. Dixitq; dauid ad micol viuit
dominus/ quia ludã ante dñm/ qui elegit me potius q̃ patrẽ tuũ
& q̃ omnem domum eius: & precepit mihi vt eſſem dux ſuper
populum iſrael: & ludam & vilior fiam pluſq̃ factus ſum: & ero
humilis in oculis meis: & cum ancillis de quibus locuta es glĩo-
ſior apparebo: igitur micol filie ſaul non eſt natus filius: vſq; ad
diem mortis ſue. Dauid vero ſedit rex in domo ſua/ & dedit ei
dominus requiẽ vndiq; ab vniuerſis ſuis inimicis. Vides ne q̃
diligenter puniri docet hyſtoria hinc contemptum religionis
cum arrogantia tumoris: inde deuotiõem fidei & humilitatis
cultum remunerat. Nam & dauid quietem regni aſſequitur: &
micol praue increpationis merito ſterilis obit/ & nullum incli-
ti generis & felicis matrimonii reliquit fructum. Recte quideȝ
cum & micol omnis aqua: vel ex omnib⁹ interpretetur: ſiquidẽ
multitudinis imperite conſilium: & que populare iudicium ſeq
tur: fructus boni nec iocunditatem: nec memoriam habet: verũ
tamen cum iſtos conſiliarios magnatorũ audieris: nequaq̃ ſuſ-
picaberis micol ſine ſobole deceſſiſſe. Omnes enim micol filios
eſſe miraberis: & ſi non carnem/ ſpiritũ tamen ex traduce illius
putabis illos proceſſiſſe. Et quod iſtud tibi facilius perſuadeas/
hi qui diuinam euacuare nituntur/ vt ſuam ſtatuant auctorita-
tem: ſine liberis moriũtur: aut eos relinquũt degeneres & igna
uos. Proculdubio quiſquis eccleſiaſticam deprimit libertatem
aut punitur in ſe: aut punitur in ſobole. Admittũt ergo filii etiã
ꝓpria cum his que fauore eorũ paterna impietas occupauit.

¶ De hypocritis quomodo ambitionis labem falſa religionis imagine nituntur occultare. Capitulũ. XXI.